

Amalijo Razpetovo, očarovalno ljubinko, gospodične *Leopoldino Kovačičovo*, *Elo Kastelčovo*, *Tonico Peiničovo*, ki so zvršile svoje vloge prav po mojsterski; in ako bodo gospodje: *Jenič*, *Pleničar*, *Žužek*, *Česnik*, *Virant* in drugi dosedanji igralci posvečevali svoje izborne moči gledališkemu odru, prepričani smo, da postane novomeška čitalnica kmalu jedna prvih v deželi. O neugodnem poletnem času so predstave poenjale, a kakor čujemo izza kulis, vežbajo in urijo se naši diletantje prav pridno za predstave jeseni in po zimi, kajti ne marajo se zadovoljevati s tem, kar so že dosegli, ampak napredovati hočejo od predstave do predstave. Mi pak jim kličemo radostni: le tako dalje v prosepah svete domače stvari!

* * *

»**Pedagogičsko društvo**« v Krškem je ravnokar izdalo in založilo »*Pedagogičski letnik*«, obsežajoč »*Občno vzgojestvoje*« (po dr. Jos. Michu poslovenil Fr. Gabršek), »*Pouk o črtčih*« s podobami, II. del (Jos. Bezljaj) in *razne pedagogično-didaktične spise*. Cena knjigi je za neude 1 gld. 40 kr. (po pošti 5 kr. več).

Poleg tega so se izdali posebni odtiski »*Občnega vzgojestvoja*« (cena 80 kr.) in »*Pouka o črtčih*« (cena 30 kr.); po pošti 5 kr. več.

Ker so te knjige prve v tej stroki, nadejati se je obile naročbe. — Denar naj se pošilja odboru »*Pedagogičskega društva*« v Krškem.

Dve doslej neznani knjigi. V neki izvorni pergamentni listini iz 1484. leta, katero sem meseca maja 1887. leta prepisal, našel sem naslednji dve knjigi omenjeni: »*Librum sermonum de tempore hiemali et estivali in papiro in carta arcali Thome de Haselbach*; item *librum sermonum de Sanctis dicti Thome de Haselbach in carta arcali*.« Torej je neki duhovnik iz Leskovca na Kranjskem, z imenom *Tomaž*, te dve knjigi spisal in izdal že v srednjem veku. Fr. Šumi.

Prenos Kopitarjevih kostij. Ker se je čulo, da mestna občina dunajska opusti dozdanje pokopališče Sv. Marka (St. Marxer Friedhof), nasvetoval je prof. Levec pred blizu dvema letoma, naj »*Matica Slovenska*« poskrbi za to, da se umrjoči ostanki Kopitarjevi prenesó v Ljubljano. Matičin odbor je v ta namen izvolil poseben odsek, da bi stvar pretehtal na vse strani. Ta odsek se je pozneje pomnožil z zastopniki mestne občine ljubljanske in deželnega odbora kranjskega ter stopil v dogovor z g. *Ivan Navratilom* na Dunaji, ki je jako radovoljno in točno pri ondotnem mestnem magistratu dognal vse, kar je bilo treba o tej stvari. Ker je pa odsek pozneje zvedel, da misli mestna občina dunajska umrjoče ostanke Kopitarjeve na svoje troške prenesti na ondotno osrednje pokopališče ter jih pokopati na poselnem mestu, odločenem »*slavnim umrlim*«, sklenil je odsek v zadnji seji z večino glasov, da Kopitarjevih kostij ni prenašati v Ljubljano, in sicer zategadelj ne, ker je za vélikega učenjaka gotovo častneje, ako bode pokopan v izbrani družbi slavnih mož na Dunaji, kjer je kot glavni zastopnik slovanske učenosti prebil dolgo vrsto let življenja svojega. Odsek je naprosil tudi g. Navratila, naj se blagoizvoli pobriniti za to, da se na novem pokopališču na Kopitarjevem grobu napiše zgodovinsko imenitna nagrobnica z njegovega nagrobnega kamena, a da se spomenik sam, katerega so mu po trudu prof. Fessla postavili čestitelji Kopitarjevi, prenese na Kranjsko in morebiti shrani v deželnem muzeji.

Nove muzikalije slovenske. 1. *Cantus sacri in solemnitate Corporis Christi* tam in expositione, quam in processione servientes ad IV. voces inaequales composuit Ig. Hladnik. Op. 7. Sumptibus auctoris. Pr. 80 cr. Typis J. Blasnik. Labaci. 1887. Prodaja katoliška bukvarna.

Ta lepi zvezek obseza zastopane skladbe za praznik presv. Rešnjega Telesa: 1. *Graduale*, 2. *Ofertorij*, 3. *Pange lingua*, 4. *Himna »Sacris solemnibus*«, 5. »*Verbum super-*

nume, 6. »Salutis humanae«, 7. »Aeternae Rex«, 8. »Tantum ergo«, 9. »Tantum ergo«, 10. »Tantum ergo« za moški zbor. Glasba kaže izvzemši št. 10. popolnoma cerkveni značaj ter ni narejena, marveč se je sama naredila, t. j., skladatelju so motivi kaj gladko tekli izpod peresa. Sploh opazujemo pri g. skladatelju veliko glasbeno nadarjenost. Ako se bo držal poti, katero je nastopil, smemo od njega še kaj posebnega pričakovati. Graduale ima kaj resno in veličastno lice; polifonija pri »oculi omnium« se gladko razvija ter svedoči, da je skladatelj že srečno odstranil trdote, ki so mu sicer še pretile v polifoniji. Himne in »Tantum ergo« so gladke glasbene fature; korak, ki ga je storil skladatelj s tem delom je očiten. Obžalujemo le, da je g. skladatelj v to lepo zbirko sprejel svoj 10. »Tantum ergo«, katerega je zložil že kot petnajstletni mladenič. To je pest na oko. Harmonija v 2. taktu v presledkih iz *b* moll v *a* moll je trda. Mesta, ki se težko harmonizujejo, naj rajša ostanejo »unisono«. Pravilnejša bi bila harmonizacija tega takta tako: *d* dur, *g* dur, *e* moll, *d* dur. Skladatelje začetnike opozarjamo na važno kontrapunktično pravilo: »Za taktno črto prihajaj, kjerkoli je mogoče, nova harmonija«. To pravilo je toliko tehtno, da je od njega odvisen naravno-prosti tek melodije. V 3. taktu 1. udarec naj torej udobi harmonijo *fis, ais, cis, fis*. Hlastno zvršeni »amen« se glasi naravnost komično in nas spominja ónega starega organista, ki je pel zadnji takt pri »amen« še četrтинke orgeljskega spremljevanja tako: $\overset{d}{A} \overset{c}{-} \overset{g}{men}, \overset{e}{-} \overset{c}{men}, \overset{c}{men}, \overset{c}{men}$.

Vse druge skladbe tega zvezka pa prav toplo priporočamo in prepričani smo, da bodo delale skladatelju čast, kakeršno si zasluži v polni meri.

2. *Sveta maša* za mešani zbor se spremljavo orgelj zložil in prečastitemu gospodu Francu Ilvarju, župniku udano poklonil *Janez Laharnar*, organist na Št. Vidski Gori. Cena zvezka 50 kr. Založil skladatelj. Tiskali J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani 1887.

Cecilijansko prizadevanje, od nevednežev in strastnikov sumničeno kot protivno národnemu razvoju, vzbudilo je v Slovencih celo vrsto skladateljev, katerih izborna dela se po vrednosti zelo enačijo ónim slavjenim nemških skladateljev, ali pa jih tu pa tam celó presežajo. Zatorej pa mi, ki nismo taki črnogledi, z veseljem pozdravljamo napredek vrlih Slovencev v glasbeni stroki, ki ima svoj izvor jedino le v cecilijanski glasbi in njenih naporih. — Taka lepa cvetka s cecilijanskega vrta je lepa maša (na slovenski tekst) mladega skladatelja — samouka. Znano nam je že ime g. skladatelja po mnogih lepih skladbah v »Cerk. Glasbeniku«, med katerimi se odlikuje skladateljeva »Regina coeli«, ki nas je kar osupnila zaradi umetnosti zloga, vtiska, ki ga na poslušalca preuzročuje, in sploh zaradi glasbene dovršnosti. Jednako pohvalno se moremo izraziti tudi o maši, ki je v vseh delih karakteristična, tu pa tam živahna ter povse melodijozna, ne le v prvem glasu, marveč v vsi skupnosti in celoti. Harmonizacija je povsod pravilna, dà, vzgledna.

Opozoriti nam je g. skladatelja le na to, naj prihodnjič pri avtografovanji bolje pazi, da se bodo repiči kot bistveni deli nóť tesno držali pik, kar, žal, pri tej maši pogrešamo. Tudi naj pazi na slovniška pravila pri razdeljevanji besedij, da se mu ne vrinejo napake: Gos-pod, mesto go-spod itd.

Sicer pa se maša, katero stavimo v vrsti jednaci skladeb na odlično mesto, sama vrlo priporoča.

3. *Osem Tantum ergo* za štiri glasove postavil in prečastitemu gospodu, gospodu Francetu dr. Sedeju, profesorju v cent. semenišči v Gorici udano poklonil *Danilo Fajgelj*. Op. 25. Tiskali in založili J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani 1887. Cena zvezka 30 kr.

4. *12 Prediger* za orglje ali harmonij po motivih pesmij iz »Cecilije« zložil in častitemu gospodu, gospodu Feliksu Stegnarju, c. kr. učitelju, deželnemu poslancu itd. v

srčni hvaležnosti poklonil *Danilo Fajgelj*. Op. 26. Cena 50 kr. Tiskali in založili Blaznikovi nasledniki v Ljubljani 1887.

Na podlagi ugodne kritike, katero je prinesel »Cerk. Glasbenik« iz peresa prvega našega glasbenega strokovnjaka g. *Ant. Pöersterja*, smemo op. 25. in 26. priporočati Slovencem brez strahu, da bi se nam podtikali sebični nameni.

Danilo Fajgelj.

Angeljček, otrokom učitelj in prijatelj. Izdal *Anton Kržič*, I. zvezek. Samozaložba. Tiskala »Katoliška Tiskarna« v Ljubljani 1887, 8, 48 str. Knjiga se dobiva pri g. pisatelji po 12 kr.; kdor jih kupi več skupaj, dobi jih še ceneje. — Vsak, kdor ima z ljudskim šolstvom kaj opravka, pritegne mi gotovo, ako trdim, da imamo Slovenci sila malo knjig, primernih učencem po ljudskih šolah, in da so naše ljudsko-šolske knjižnice na Kranjskem daleč daleč zaostale za tistim stališčem, katero jim odkazujejo šolski zakoni. Znan mi je n. pr. šolski okraj, ki ima 23 javnih šol, a samo na jedni je šolska knjižnica lepo urejena in dobro založena s primernimi knjigami. Krajni šolski sveti nimajo denarja za take »nepotrebne stvari«; niti na »Vrtec« ne naročajo vsi svojih šol; vrhu tega učitelj večkrat ne ve, če je kakšna nova knjiga primerna za šolsko knjižnico, in še večkrat nima kaj kupiti. Tu je pač upravičena želja, da bi se deželno šolsko oblastvo lotilo perečega vprašanja o naših ljudsko-šolskih knjižnicah, da bi sestavilo imenik vseh knjig, ki ugaajo našim šolam, potem pa ukazalo, katere knjige mora imeti vsaka šolska knjižnica. Drugače bode težko stver spraviti v pravi tir. — Hvaležni pa smo vsakemu, kdor se usmili naše mladine ter ji oskrbi kaj berila. Tudi g. Kržič nam je s svojim »Angeljčkom« jako dobro došel. Ilustrovana knjižica obseza dolgo vrsto mičnih povestec in pesem; resni pouk se vrsti z otročjimi igrami. V obče nam knjiga res ugaia; želeli bi le dveh stvari: nekoliko menj moralizovanja bi knjigi le koristilo. Otrok iz povesti sam posnéma; morálo; ni mu je treba na glas oznanjati, kakor pod dobro sliko nihče ne bode zapisoval, kaj nam slika upodablja. Potem bi v jezikovnem oziru želeli nekoliko več čistote; kajti g. pisatelj je semtertam v nekaterih oblikah res prekonservativen. Sicer pa kličemo I. zvezku: vivat sequens!

Pripovedke za mladino. Poslovenil *Ž. Markič*. »Narodna Tiskarna«. — Založil in izdal M. Gerber v Ljubljani 1887, 8, 68 str. Cena mehko vezani knjigi 16 kr., trdo vezani 24 kr., s pozlačenimi platnicami 32 kr., lepo v platno vezani 45 kr., po pošti 5 kr. več. — Najlepšim biserom nemškega slovstva ves omikani svet prišteva *pravljice*, katere sta med nemškim národom nabrala slavna brata Jakob in Viljem Grimm. Učenjak jih razglablja ter išče v njih bajeslovnega zrnja in jezikovne lepote, a tudi mladina jih prebira z dovtetnim srcem in živo domišljijo. Malo je knjig po šolskih knjižnicah naših in po obiteljskih hišah, ki bi imele toliko vstrajnih in hvaležnih mladih bralcev, kakor Grimmove pravljice. Pravo je tedaj pogodil g. *Ž. Markič*, da je iz lepe te zbirke poslovenil dvanajst pravljic ter tako priredil knjižico, ki izvestno jako dobro dojde šolskim knjižnicam našim, kakor tudi sploh vsi mladini slovenski. Pravljice, katere nam podaje g. Markič, so te: 1. »Žabji kralj ali železni Henrik«, (»Der Froschkönig oder der eiserne Heinrich«). — 2. Marijini (sic!) otrok« (»Marienkind«). — 3. »Kako je šel nekdo po širokem svetu, da bi zvedel, kaj je strah«, (»Märchen von Einem, der auszog das Fürchten zu lernen«). — 4. »Volk in sedem mladih kozic«, (»Der Wolf und die sieben jungen Geizzeine«). — 5. »Zvesti Ivan«, (»Der treue Johannes«). — 6. »Dobra kupčija«, (»Der gute Handel«). — 7. »Dvanajst bratov«, (»Die zwölf Brüder«). — 8. »Potepuhi«, (»Das Lumpengesindel«). — 9. »Bratec in sestrice«, (»Brüderchen und Schwesterchen«). — 10. »Trije možički v gozdu«, (»Die drei Männlein im Walde«). — 11. »Tri predice«, (»Die drei Spinnerinnen«). — 12. »Janeček in Jerica«, (»Hänsel und Gretel«). —